

EWALUACJA EX-ANTE STRATEGII ROZWOJU AGLOMERACJI OPOLSKIEJ DO ROKU 2030

OPOLE, 2023

Ewaluacja ex-ante Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej do 2030 roku

Opracowanie:

Stowarzyszenie Aglomeracja Opolska

Stowarzyszenie

Wspierania Inicjatyw
Gospodarczych DELTA PARTNER

Spis treści

1. Wstęp – cel i zakres ewaluacji	4
2. Metodyka ewaluacji	5
3. Kompletność i zgodność tworzenia dokumentu z wymogami ustawowymi .8	
3.1 Proces przygotowania dokumentu	8
3.2. Zawartość dokumentu	10
4. Spójność wewnętrzna Strategii.....	17
4.1 Część diagnostyczna	17
4.2 Konstrukcja części strategicznej	21
5. Zgodność zapisów Strategii z dotychczasową polityką rozwoju	39
6. Podsumowanie.....	41

1. Wstęp – cel i zakres ewaluacji

Konieczność przeprowadzenia ewaluacji ex-ante projektu Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej do 2030 roku to wynik zapisów zawartych w aktualnych przepisach prawa, w tym w szczególności znowelizowanej ustawy z **6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju** (Dz. U. z 2023 r. poz. 225).

Ustawodawca w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju w art. 10a.2 zawarł zapis, iż podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przeprowadza przed jej przyjęciem ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji dokumentu. Celem przedmiotowej ewaluacji, zgodnie z wytycznymi zawartymi w opracowaniu pt. „Strategia Rozwoju Gminy. Poradnik praktyczny”, dostępnym na stronie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, jest zatem ocena jakości i wartości procesu oraz potencjalnych efektów wdrażania Strategii. W założeniu przeprowadzona ewaluacja służy nie tylko rewizji dokumentu, lecz pozwala także uzyskać odpowiedź na pytanie, czy działania, które zostały zaplanowane w ramach Strategii, pozwolą w przyszłości na osiągnięcie zakładanych efektów, w oparciu o zestaw dedykowanych im instrumentów i zasobów. Efektem ewaluacji ma być zatem ocena trafności i spójności przyjętych założeń oraz planowanego sposobu realizacji Strategii. Docelowo ma ona na celu służyć poprawie jakości planowanej interwencji.

Zakresem ewaluacji objęto w szczególności:

- Portret sytuacji społeczno-gospodarczej Aglomeracji Opolskiej na potrzeby opracowania Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej do 2030 roku,
- Dokumenty kontekstowe składające się na przeprowadzoną diagnozę strategiczną,
- Projekt Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej do 2030 roku,
- Wyniki prac konsultacyjnych zawarte w udostępnionych raportach pokonsultacyjnych oraz załączniku 3 (partycypacja społeczna).

Wyniki przeprowadzonych analiz, zgodnie z przyjętą metodyką pracy, zaprezentowane zostały w kolejnych rozdziałach opracowania.

2. Metodyka ewaluacji

Koncepcja przyjętej metodyki ewaluacji to wypadkowa zapisów zawartych w znowelizowanej ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 225), ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 r., poz. 40) oraz wytycznych dotyczących ewaluacji ex-ante zawartych w dokumencie pt. „Strategia Rozwoju Gminy. Poradnik praktyczny”.

Zgodnie z zapisami wymienionych dokumentów, ewaluacji poddano następujące elementy:

- Kompletność i zgodność konstrukcji i procesu tworzenia dokumentu z wymogami ustawowymi, w tym w szczególności procedury opracowania dokumentu i jego zawartości.
- Kompletność, poprawność, adekwatność, trafność i aktualność wniosków wynikających z przeprowadzonej diagnozy.
- Spójność wewnętrzna Strategii odnosząca się do poprawności wniosków z przeprowadzonej diagnozy oraz ich powiązań z zaproponowanymi celami i działaniami (przedstawienie logiki budowania struktury dokumentu od części diagnostycznej do budowania obszarów interwencji strategicznej).
- Zgodność zapisów Strategii z dotychczasową polityką rozwoju.

Wobec powyższego przyjęto cztery kluczowe kryteria ewaluacyjne, którymi są:

- Trafność celów strategicznych i planowanych działań względem zidentyfikowanych problemów lub wyzwań,
- Przewidywana skuteczność działań na rzecz realizacji celów oraz metod ich wdrażania i zabezpieczenia odpowiednich zasobów,
- Przewidywana efektywność sumy zasobów przeznaczonych na realizację działań,
- Spójność wewnętrzna (między celami a priorytetami i działaniami) oraz zewnętrzna (między założeniami Strategii a założeniami dokumentów wyższego rzędu lub równorzędnymi).

Na potrzeby przeprowadzonego badania ewaluacyjnego wykorzystano kilka różnych, wzajemnie uzupełniających się metod badawczych. Znalazły się wśród nich:

- Analiza desk research, obejmująca przede wszystkim dokumenty diagnozy strategicznej i raporty o stanie gminy, dostępne zbiory danych statystycznych, adekwatne analizy, ekspertyzy itp.
- Analiza statystyczna, wykorzystująca aktualne dane dostępne w ramach baz JST oraz statystyki publicznej.
- Analiza i ocena dotychczas realizowanej polityki rozwoju, działań i instrumentów realizacyjnych (ewaluacja dotychczasowej Strategii rozwoju lub programów branżowych).
- Doświadczenia i dobre praktyki zidentyfikowane w tym zakresie w innych gminach.

Analiza jakościowa obejmowała takie dokumenty jak:

- Projekt Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej do 2030 roku,
- Portret sytuacji społeczno-gospodarczej Aglomeracji Opolskiej na potrzeby opracowania Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej do 2030 roku.,
- Raporty z przeprowadzonych badań społecznych,
- Informację podsumowującą z przebiegu konsultacji społecznych diagnozy strategicznej Aglomeracji Opolskiej,
- Raporty o stanie gmin tworzących AO,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego (Uchwała Sejmiku Województwa Opolskiego Uchwała Nr VI/54/2019 z dnia 24 kwietnia 2019 r),
- Strategię Rozwoju Województwa Opolskiego. Opolskie 2030, Opole 2021,
- Projekt Umowy Partnerstwa 2021-2027,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).

Schemat ewaluacji został oparty o zalecenia zawarte w publikacji pt: *Ewaluacja. Poradnik dla pracowników administracji publicznej*¹, a także w dokumencie pt. *Strategia rozwoju gminy. Poradnik praktyczny*². W związku z powyższym zadaniem ewaluacji jest odpowiedź na następujące pytania:

- Czy obszary ujęte w diagnozie kompleksowo opisują aktualną sytuację AO w analizowanych sferach?
- Czy wskazane w diagnozie problemy są wciąż aktualne (czy się zmniejszyły, czy wręcz przeciwnie – pogłębiły)?
- Czy przedstawione w diagnozie trendy rozwojowe trafnie opisują przewidywane kierunki rozwoju AO?
- Czy projekt Strategii jest spójny wewnętrznie – czy struktura treści dokumentu jest czytelna i posiada wewnętrzną logikę?
- Czy wizja rozwoju AO, cele strategiczne, operacyjne i kierunki rozwoju AO do roku 2030 zostały ze sobą spójnie powiązane?
- Na ile wyznaczone cele strategiczne i operacyjne są możliwe do osiągnięcia poprzez zdefiniowane priorytety i działania?

¹ S. Bienias, P. Strzęboszewski, E. Opalka, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego.

² D. Hoinkis, J. Cieplak, T. Machowski, W. Odzimek Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.

- Czy prawidłowo dobrane są wskaźniki, a ich wartości docelowe są możliwe do osiągnięcia przy wykorzystaniu alokowanych zasobów – ocena powiązania między celami (skwantyfikowanymi za pomocą wskaźnika rezultatu), produktami a alokowanymi środkami?
- Czy cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki interwencji odpowiadają na zdiagnozowane potencjały i wyzwania rozwojowe?
- Czy cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki interwencji przyczyniają się do osiągnięcia wizji?
- Czy wskazane cele i działania umożliwią dalszy rozwój partnerstwa ponadlokalnego?
- Czy wskazane cele i działania uwzględniają terytorialny/ponadlokalny wpływ i wymiar?
- Czy projekt Strategii jest spójny z najważniejszymi, nadrzędnymi regionalnymi krajowymi i unijnymi dokumentami strategicznymi?
- Na ile planowane rezultaty projektu Strategii przyczynią się do realizacji zawartych w nim celów?
- Czy osiągnięcie celów strategicznych i operacyjnych jest realne?
- Czy system realizacji określony w projekcie Strategii będzie skuteczny z punktu widzenia osiągnięcia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków interwencji?
- Czy przyjęty zestaw wskaźników monitoringu umożliwi obserwowanie postępu realizacji założonych celów strategicznych i operacyjnych?
- Czy podmioty wymienione w projekcie Strategii jako realizatorzy celów operacyjnych zostały trafnie zidentyfikowane i czy trafnie przypisano im cele, za osiągnięcie których będą odpowiadać?
- Czy wskazane ramy finansowe i źródła finansowania gwarantują skuteczność realizacji Strategii?
- Czy prace nad Strategią uwzględniały proces partycypacji społecznej?

Po przeprowadzonej analizie, zgodnie z przyjętą metodologią wszystkie wskazane wyżej pytania zyskały odzwierciedlenie w strukturze dokumentu wraz ze stosowną (pozytywną) oceną badanych aspektów.

3. Kompletność i zgodność tworzenia dokumentu z wymogami ustawowymi

3.1 Proces przygotowania dokumentu

Strategia rozwoju Aglomeracji Opolskiej 2030 to dokument, który powstawał zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi odnoszącymi się do zasad planowania strategicznego zawartymi w:

- Ustawie o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r., poz. 40),
- Ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 225).

Ustawy te, po dokonanych w ostatnich latach modyfikacjach, określiły nowe zasady planowania strategicznego dla strategii ponadlokalnych. W przedmiotowym rozdziale zarówno proces przygotowywania Strategii Rozwoju Aglomeracji Opolskiej do roku 2030, jak i jej zawartość, poddane zostały ewaluacji pod kątem zgodności z procedurami ustawowymi i wymaganą zawartością.

Działania związane z przygotowaniem Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej 2030 rozpoczęły się w czerwcu 2020 r. 29 czerwca 2020 r. członkowie Walnego Zebrania Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska podjęli uchwałę o przystąpieniu do opracowania Strategii rozwoju AO do 2030 roku. Zarówno zawartość Strategii, jak i proces jej przygotowania, jest zgodny z procedurą zawartą w nowych zapisach ustawowych.

W lutym 2020 roku opracowano diagnozę obszaru o nazwie: Portret sytuacji społeczno-gospodarczej Aglomeracji Opolskiej na potrzeby opracowania Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej do 2030 roku, która została następnie zaktualizowana o najnowsze dane. W ramach prac nad opracowaniem dokumentu kluczową formą były warsztaty strategiczne, które w związku z pandemią COVID-19 częściowo zrealizowano za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej. Odbyło się 8 spotkań warsztatowych, podczas których wypracowano i przedyskutowano kluczowe aspekty dokumentu, zgodnie z metodologią opracowania dokumentów strategicznych.

W proces przygotowania Strategii włączony został szeroki przekrój przedstawicieli poszczególnych grup interesariuszy, specjalistów, instytucji publicznych i niepublicznych. Proces partycypacji społecznej w toku prac nad dokumentem można podzielić na dwa kluczowe etapy:

- Prace nad opracowaniem projektu Strategii;
- Konsultacje projektu Strategii

Prace nad Strategią prowadzone były z udziałem przedstawicieli różnych grup docelowych. Stosowane były również inne metody i narzędzia uspołecznienia procesu opracowania dokumentu strategicznego, można wyróżnić następujące grupy interesariuszy:

- Partnerzy Aglomeracji Opolskiej, zgodnie z zasadą partnerstwa i wspólnego decydowania o kwestiach rozwojowych Aglomeracji Opolskiej – członkowie stowarzyszenia Aglomeracja Opolska (członkowskie gminy i powiaty, głównie poprzez udział władarzy);
- Instytucja Zarządzająca programem regionalnym;

- Ministerstwo Funduszu i Polityki Regionalnej;
- Zespół ds. opracowania Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej do roku 2030 na podstawie uchwały nr 16/40/2020 z dnia 5 sierpnia 2020 r. w sprawie powołania zespołu ds. opracowania Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej do roku 2030, w skład którego weszli przedstawiciele partnerskich gmin oraz pracownicy Biura Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska;
- Przedstawiciele grup doradczych (przedstawiciele lokalnych społeczności, świata nauki, kultury, edukacji i gospodarki) na podstawie uchwały nr 19/49/2020 z dnia 5 sierpnia 2020 r. w sprawie powołania zespołu ds. opracowania Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej do roku 2030;
- Mieszkańcy Aglomeracji Opolskiej;
- Organizacje pozarządowe;
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Opolu;
- Wojewódzki Państwowy Inspektor Sanitarny w Opolu.

Fakt zaangażowania w proces przygotowania Strategii szerokiego grona interesariuszy w sposób istotny wpływa na jakość wypracowanych wniosków, które wykorzystane zostały w celu przygotowania dokumentu.

Ponadto zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko dla Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej do roku 2030 opracowana została prognoza wraz z oceną oddziaływania na środowisko, a pierwszym elementem tego procesu było wystąpienie z wnioskiem do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Opolu oraz do Opolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Opolu o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.

Kolejny etap w procesie tworzenia dokumentu przypadł styczni 2023 roku. Dnia 2 stycznia 2023 r. rozpoczęto proces konsultacji społecznych Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej do 2030 r. wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, który trwał do 6 lutego 2023.

Zastosowane formy konsultacji społecznych:

- Spotkania konsultacyjne
- Konsultacje elektroniczne
- Konsultacje za pośrednictwem poczty tradycyjnej – skierowanie wniosków o zaopiniowanie dokumentu
- Ogłoszenie o rozpoczęciu konsultacji na stronie internetowej Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska
- Ogłoszenia o rozpoczęciu konsultacji na stronach gmin/powiatów należących do Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska
- Informacja w mediach społecznościowych

Biorąc pod uwagę powyższe zapisy należy uznać, że proces przygotowania dokumentu przebiegał zgodnie z wymogami ustawowymi.

3.2. Zawartość dokumentu

W przedmiotowym rozdziale analizie poddano zgodność zawartości dokumentu z wymogami ustawowymi, które definiują zakres zawartości dokumentów strategicznych, w tym strategii ponadlokalnych. Analizie poddano zatem kompletność zawartości dokumentu, zgodność z wymogami ustawowymi i dobrymi praktykami sporządzania dokumentów strategicznych w kraju.

Czy strategia rozwoju zawiera wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju?

Tak, strategia zawiera wnioski z przeprowadzonej diagnozy (str. 9-35).

Synteza diagnozy została podzielona na następujące obszary:

- Mieszkańcy
- Środowisko
- Mobilność
- Dziedzictwo i kultura

Co więcej diagnoza prowadzona była za pomocą triangulacji metod i technik badawczych, wykorzystując szczegółowe analizy desk research, badania ilościowe i jakościowe.

Wykorzystane na potrzeby opracowania części diagnostycznej informacje zawierają analizę porównawczą danych statystycznych, pozwalających na porównanie sytuacji Aglomeracji Opolskiej z sytuacją województwa opolskiego oraz Polski.

Czy strategia zawiera cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym?

Strategia zawiera cel nadrzędny, 4 wyzwania strategiczne wraz z celami strategicznymi (s. 37-38) w obszarach:

1. Mieszkańcy
2. Środowisko
3. Mobilność
4. Dziedzictwo i kultura

Dla każdego z wyzwań przygotowano katalog celów strategicznych oraz celów szczegółowych. Zagadnienia te zostały szerzej opisane w rozdziale 4 przedmiotowego opracowania. Poniżej zaprezentowano strukturę wyzwań strategicznych, celów strategicznych i celów szczegółowych:

Wyzwanie strategiczne 1	Wyzwanie strategiczne 2	Wyzwanie strategiczne 3	Wyzwanie strategiczne 4
➡ Cel strategiczny Cel szczegółowy	➡ Cel strategiczny Cel szczegółowy	➡ Cel strategiczny Cel szczegółowy	➡ Cel strategiczny Cel szczegółowy
➡ Cel strategiczny Cel szczegółowy	➡ Cel strategiczny Cel szczegółowy	➡ Cel strategiczny Cel szczegółowy	➡ Cel strategiczny Cel szczegółowy
➡ Cel strategiczny Cel szczegółowy	➡ Cel strategiczny Cel szczegółowy	➡ Cel strategiczny Cel szczegółowy	➡ Cel strategiczny Cel szczegółowy

Czy Strategia posiada kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych?

Tak, autorzy opracowania zdecydowali o przypisaniu kierunków działań do każdego z celów szczegółowych. Zaproponowane kierunki działań wskazują na złożoność problemów w poszczególnych sferach i odnoszą się wprost do danego celu strategicznego. Stąd też opracowane kierunki działań są specyficzne i jednocześnie spójne. W ramach kierunków działań i celów szczegółowych pojawiają się zapisy odnoszące się do rozwoju i wsparcia systemu edukacji, sieci połączeń komunikacyjnych, współpracy międzysektorowej, działań pro-środowiskowych, wspierających gospodarkę, budujących silne wielokulturowe społeczeństwo.

Czy Strategia posiada oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia?

Tak, strategia posiada zestawienie oczekiwanych rezultatów planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym w ujęciu wskaźnikowym (s.52-58). System monitorowania został zaprojektowany tak, aby monitorować każdy z celów szczegółowych.

W wymiarze przestrzennym są to następujące wskaźniki:

- I. Liczba zintegrowanych działań związanych z planowaniem przestrzennym;
- II. Liczba projektów zrealizowanych w ramach gminnych programów rewitalizacji na obszarze Aglomeracji Opolskiej;

Czy Strategia zawiera model struktury funkcjonalno-przestrzennej?

Tak, Strategia posiada model struktury przestrzenno-funkcjonalnej AO. Model zawarty w Strategii stanowi uproszczoną wizję obszaru AO – schematycznie ukazując kierunki najważniejszych interwencji. Model został przygotowany w oparciu o Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego (Uchwała Nr VI/54/2019 z dnia 24 kwietnia 2019 r). Model zawiera zatem uproszczoną wizję terytorialną Aglomeracji Opolskiej, wzbogaconą o treści zidentyfikowane w toku opracowania Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej do 2030 roku . W ramach modelu wyróżniono:

- Strefy funkcjonalne – wewnętrzne i zewnętrzne,
- Ośrodki wzrostu;
- Obszary funkcjonalne;
- Potencjalne kierunki strategiczne (uwzględniające OSI)

Czy strategia zawiera ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej?

Tak, strategia zawiera ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej AO (s.61). Szczegółowe rekomendacje dotyczące kształtowania i prowadzenia polityki zamieszczono w Załączniku 1, gdzie opisano ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej z podziałem na poszczególne strefy AO:

- Obszar śródmiejski Opola;
- Obszar miejski Opola oraz centra miast na terenie AO;
- Obszar przedmieść Opola oraz tereny zabudowy jednorodzinnej;
- Obszar koncentracji zabudowy mieszkaniowej i usługowej;
 - 1) Zabudowa wielorodzinna;
 - 2) Zabudowa usługowa;
- Obszar zabudowy przemysłowo-składowej, w tym strefy aktywności gospodarczej;
- Obszar zielonego pierścienia AO, obszar zabudowy rekreacyjnej, w tym tereny osnowy przyrodniczej miast oraz tereny otwarte;
- Obszar zabudowy wiejskiej oraz tereny użytkowane rolniczo.

Czy strategia określa obszary strategicznej interwencji określone w Strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 512, 1571 i 1815 oraz z 2020 r. poz. 1378), wraz z zakresem planowanych działań?

Tak, strategia wskazuje obszary interwencji strategicznej określonej w Strategii rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030. Zgodnie z przedstawioną analizą Aglomeracja Opolska została zakwalifikowana do OSI – „OSI Subregion Aglomeracja Opolska”. Zakres planowanych działań: wsparcie OSI zidentyfikowanych w strategii województwa planowane jest poprzez Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT). Instrument ten będzie wdrażany na obszarach poszczególnych subregionów, w tym również na obszarze Subregionu Aglomeracja Opolska.

Czy strategia wyznacza obszary strategicznej interwencji kluczowe dla obszaru, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań?

Tak, w Strategii wyznaczono 3 obszary interwencji strategicznej:

OSI 1- Miasto Opole;

OSI 2 - Obszary wykluczone komunikacyjnie (w szczególności: Dąbrowa, Niemodlin, Murów, Popielów, Tułowice, Walce, Zdieszowice);

OSI 3 - Dolina odrzańska, obszary o szczególnych walorach turystyczno-krajobrazowych (Zdieszowice, Walce, Gogolin, Krapkowice, Tarnów Opolski, Prószków, Opole, Dobrzeń Wielki, Dąbrowa, Lewin Brzeski, Popielów, Niemodlin Łubniany, Ozimek, Turawa i Strzeleczki)

Dla każdego z wymienionych OSI przygotowano katalog rekomendowanych działań i obszarów wsparcia, a także przypisano cele strategiczne i cele szczegółowe. Wyznaczone obszary strategicznej interwencji spełniają zatem wymogi ustawowe.

Czy strategia posiada system realizacji Strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych?

Tak, w dokumencie Strategii zawarto zapisy związane z systemem realizacji (rozdział VI.1). Dla strategii ponadlokalnej dokumentami wykonawczymi będą między innymi strategia ZIT oraz porozumienia terytorialne. Określono ramy horyzontalne dla przygotowania dokumentów wykonawczych:

- Powinny obejmować cały obszar Aglomeracji Opolskiej;
- Powinny uwzględniać problemy wynikające z powiązań funkcjonalnych między gminami Aglomeracji Opolskiej, a miastem rdzeniem – Opolem;
- Powinny uwzględniać partycypacyjne podejście w trakcie ich opracowania, z udziałem partnerów społeczno-gospodarczych, w tym podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji;
- Powinny uwzględniać ustalenia i rekomendacje zawarte w Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej do 2030 roku, również w aspekcie przestrzennym.

Proponuje się uzupełnić zapisy o następujące elementy:

- Dokumenty wykonawcze powinny być napisane możliwie przejrzystym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie.
- Przygotowanie dokumentu wykonawczego powinno zakończyć się w ciągu 12 miesięcy od jego zainicjowania.
- W każdym dokumencie wykonawczym powinno znaleźć się co najmniej odniesienie do konkretnego celu strategicznego i kierunku działań Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej do 2030 roku.
- Każdy dokument wykonawczy musi posiadać przypisaną komórkę organizacyjną jako wiodącą, odpowiadającą za całościową realizację oraz jej skutki.

Czy strategia posiada wyszczególnione ramy finansowe i źródła finansowania?

Tak, strategia posiada określone źródła finansowania oraz narzędzia finansowania strategii. Do głównych źródeł zaliczono:

- Środki z budżetu Unii Europejskiej;
- Środki z budżetu państwa;
- Środki jednostek samorządu terytorialnego;
- Inne środki publiczne.

Autorzy Strategii opisali dostępne źródła środków zewnętrznych, wskazując na:

- Fundusze Europejskie dla Opolskiego
- Programy zarządzane bezpośrednio przez Komisję Europejską,
- Norweski Mechanizm Finansowy
- Mechanizmy Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego

Nie wskazano konkretnych kwot alokowanych na realizację poszczególnych kierunków działań, co wynika z braku ram finansowych wskazanych programów i nie może być uznane za uchybienie. Proponuje się, aby w miarę możliwości uzupełnić alokowane kwoty, przypisane do potencjalnych źródeł finansowania.

Czy strategia rozwoju jest spójna ze strategią rozwoju województwa oraz strategią rozwoju ponadlokalnego, obejmującą aglomerację?

Spójność Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej do 2030 roku z Strategią Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030, została wykazana w postaci tabelarycznej w obrębie następujących celów strategicznych:

- Cel strategiczny 1: Człowiek i relacje – mieszkańcy gotowi na wyzwania i tworzący otwartą wspólnotę,
- Cel strategiczny 2: Środowisko i rozwój – środowisko odporne na zmiany klimatyczne i sprzyjające rozwojowi,
- Cel strategiczny 3: Silna gospodarka – gospodarka inteligentna wzmacniająca konkurencyjność regionu,

Rozpatrując część planistyczną Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej do 2030 roku w kontekście przytoczonych zapisów należy stwierdzić, iż projekt Strategii jest spójny ze strategią rozwoju województwa.

Dodatkowo wskazano na spójność Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej z unijnymi i krajowymi dokumentami takimi jak:

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu i Migracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu na rzecz Zarządzania Granicami i Wiz Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);
- Europejski Zielony Ład (EU Green Deal);
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030;
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku;
- Polityka energetyczna Polski do 2040 r.

4. Spójność wewnętrzna Strategii

4.1 Część diagnostyczna

Zgodnie z przyjętą metodyką opracowania, analiza części diagnostycznej Strategii obejmuje weryfikację jej kompletności, poprawności, adekwatności, trafności oraz aktualność wniosków wynikających z diagnozy. Analiza ta ma na celu przedstawienie ewentualnych przesłanek do wprowadzenia zmian/korekt w dokumencie.

Część diagnostyczna Strategii w świetle wymogów ustawowych, powinna zawierać diagnozę społeczną, gospodarczą i przestrzenną gminy. Każdy z tych elementów ma swoje odzwierciedlenie w części diagnostycznej Strategii jednak nie zostały one wydzielone z części diagnostycznej, a sama diagnoza stanowi przekrojowy portret Aglomeracji Opolskiej i gmin wchodzących w jej skład. Ze względu na swą złożoność i wieloaspektowość, każda ze sfer została szerzej omówiona. Zrealizowana na potrzeby opracowania Strategii diagnoza prowadzona była na przełomie 2019 i 2020 roku. Proces ten obejmował następujące etapy:

- Analiza materiałów wyjściowych (danych zastanych);
- Konsultacje z poszczególnymi gminami AO.

Każdy z obszarów diagnozy dodatkowo uzupełniony został o podsumowanie w postaci zestawienia mocnych i słabych stron oraz najważniejszych liczb dotyczących badanego aspektu. Tak przeprowadzony proces diagnostyczny pozwolił na opracowanie bardzo szczegółowych informacji na temat aktualnej kondycji Aglomeracji i opracowanie wniosków zawierających dane na temat potencjałów i obszarów stanowiących wyzwania rozwojowe AO.

W trakcie prowadzonej ewaluacji skupiono się w szczególności na:

1. Sprawdzeniu poprawności przeprowadzenia diagnozy.
2. Zakresie danych oraz okresie objętym analizą.
3. Adekwatności źródeł danych.
4. Wiarygodności trendów prezentowanych w Strategii.

Wnioski z przeprowadzonej analizy zawarte zostały w końcowej części rozdziału.

Diagnoza społeczna

Przeprowadzona diagnoza zawiera szeroki kontekst jakości życia w mieście. Diagnoza uwzględnia szerokie spektrum badań ilościowych prowadzonych wśród mieszkańców, przedstawicieli podmiotów gospodarczych, organizacji pozarządowych, uczniów etc. Diagnoza uwzględnia szeroki przegląd danych zastanych oraz analizę zgromadzonych danych ilościowych.

Zaprezentowana w Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej do 2030 roku diagnoza to synteza wyników i wniosków z kompleksowej diagnozy społecznej AO, która prowadzona była za pomocą uzupełniających się podejść badawczych.

Diagnoza sfery społecznej zawiera przekrojowe dane statystyczne w szczególności pozyskane z oficjalnych źródeł takich jak GUS, Bank Danych Lokalnych, sprawozdania z realizacji programów miejskich, sprawozdania, ustawy, uchwały i dokumenty kontekstowe.

Przeanalizowane obszary życia społecznego to:

1. Charakterystyka demograficzna AO (w tym struktura ludności, ruch naturalny, migracje, najważniejsze trendy i zjawiska demograficzne),
2. Zdrowie i opieka zdrowotna,
3. Edukacja,
4. Dostępność usług społecznych,
5. Tożsamość i dziedzictwo kulturowe,
6. Społeczeństwo obywatelskie.

Kluczowe wnioski z diagnozy odnoszą się między innymi do procesów demograficznych zachodzących na terenie Aglomeracji Opolskiej, ruchów migracyjnych, wsparcia i jakości życia, poziomu zaspokojenia potrzeb, pomocy społecznej, oferty kulturalnej i działalności instytucji kultury.

Diagnoza gospodarcza

Podobnie jak diagnoza społeczna, część odnosząca się do diagnozy gospodarczej to synteza wyników i rekomendacji kompleksowej diagnozy gospodarczej Aglomeracji Opolskiej opartej o analizę dokumentów i statystyk.

Autorzy opracowania posłużyli się głównie danymi GUS, PUP z obszaru AO, stroną internetową Ministerstwa Finansów, rejestrem CEIDG. Do interesujących treści należy zaliczyć analizę finansów samorządowych.

W opracowania diagnozy gospodarczej AO posłużono się między innymi takimi wskaźnikami jak:

1. Przeciętne zatrudnienie wg. sekcji PKD w woj. opolskim,
2. Pracujący wg wybranych sekcji PKD w woj. opolskim,
3. Liczba bezrobotnych na 1000 mieszkańców,
4. Liczba bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym,
5. Udział długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych ogółem,
6. Liczba bezrobotnych kobiet na 1 000 mieszkańców,
7. Przepływy związane z zatrudnieniem
8. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw w środki trwałe w %,
9. Odsetek podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie AO, w woj. opolskim i w Polsce wg profilu/branży,
10. Liczba podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD 2007 na 1000 mieszkańców
11. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto
12. Liczba wydanych oświadczeń o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi
13. Struktura gospodarcza AO według liczby osób zatrudnionych w MŚP
14. Liczba MŚP na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym

15. Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru regon na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym
16. Prognozowane zawody deficytowe
17. Zestawienie kursów i szkoleń prowadzonych przez PUP
18. Liczba inwestorów pozyskujących tereny pod działalność gospodarczą
19. Powierzchnia terenów inwestycyjnych oraz ich liczba
20. Dochody i wydatki ogółem gmin AO
21. Wydatki majątkowe i bieżące gmin tworzących AO
22. Udział wydatków majątkowych inwestycyjnych w wydatkach ogółem poszczególnych gmin AO

Przedstawione wskaźniki zostały zaprezentowane w poszczególnych rozdziałach:

1. Sytuacja budżetowa gmin AO
2. Charakterystyka rynku pracy na terenie AO
3. Międzygminne przepływy pracownicze
4. Działalność i potencjał naukowy i badawczo-rozwojowy w AO
5. Potencjał inwestycyjny AO

Podobnie jak w przypadku diagnozy społecznej, diagnoza gospodarcza obejmowała szeroki zakres analizowanych danych. Pod każdym rozdziałem sporządzono analizy mocnych i słabych stron aktualnej sytuacji gospodarczej Aglomeracji Opolskiej. Szeroki zakres analizy spełnia kryteria kompletności, poprawności, adekwatności, trafności i aktualności danych. Wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy gospodarczej wykorzystane zostały w części strategicznej dokumentu.

Diagnoza przestrzenna

W przypadku diagnozy przestrzennej, prace badawcze prowadzono w oparciu o eksperckie diagnozy tematyczne opracowywane na potrzeby obowiązujących strategii sektorowych oraz raportów tematycznych obejmujących swoim zakresem rozwój przestrzenny i urbanistykę, kształtowanie zieleni i adaptację do zmian klimatu, bezpieczeństwo energetyczne i mobilność.

Kluczowym elementem diagnozy były dane zawarte w miejskich, krajowych i wojewódzkich dokumentach, wśród których znalazły się:

- Kryteria Delimitacji Miejskich Obszarów Funkcjonalnych Ośrodków Wojewódzkich, Warszawa 2013 r.
- Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 r.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
- Miejskowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego
- Programy Ograniczenia Niskiej Emisji
- Gminne i Lokalne Programy Rewitalizacji
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego

W analizie przestrzennej uwzględniono między innymi takie wskaźniki jak:

1. Katalog wskaźników warunkujących obszar funkcjonalny
2. Poziom pokrycia gmin AO miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego
3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzeni w gminach AO
4. Decyzje administracyjne w gminach AO
5. Programy rewitalizacji na terenie Aglomeracji Opolskiej
6. Liczba przedsięwzięć rewitalizacyjnych (projektów) w podziale na kategorie
7. Powierzchnia obszarów rewitalizacji
8. Długość dróg na terenie województwa opolskiego
9. Rodzaj powierzchni na drogach powiatowych w powiatach brzeskim, krapkowickim, opolskim, strzeleckim oraz m. Opole
10. Ocena stanu technicznego nawierzchni odcinków dróg krajowych w zarządzie GDDKiA oraz w zarządzenie oddziału GDDKiA w Opolu
11. Długość linii kolejowej
12. Lista lądowisk
13. Liczba kursów komunikacji autobusowej na terenie JST Aglomeracji Opolskiej
14. Liczba przystanków autobusowych na terenie JST
15. Liczba parkingów w systemie Parkuj i Jedź
16. Ścieżki rowerowe na 10 tys. km²
17. Kilometry ścieżek rowerowych na terenie AO
18. Powierzchnia lasów na obszarze Aglomeracji Opolskiej
19. Udział powierzchni lasów w powierzchni całkowitej gmin Aglomeracji Opolskiej
20. Struktura drzewostanu w lasach Aglomeracji Opolskiej
21. Udział obszarowych form ochrony przyrody w powierzchni ogólnej]
22. Rozkład wartości wskaźnika antropogenizacji dla poszczególnych obszarów Natura 2000
23. Struktura emisji punktowej
24. Emisja PM₁₀ - dane porównawcze
25. Emisja PM_{2,5} - dane porównawcze
26. Produkcja energii w województwie opolskim z uwzględnieniem OZE
27. Udział odnawialnych źródeł energii w produkcji energii
28. Długość sieci ciepłowniczej
29. Długość sieci gazowniczej
30. Udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej
31. Liczba oczyszczalni ścieków komunalnych i przemysłowych na obszarze AO
32. Odsetek ludności korzystający z sieci kanalizacyjnej na obszarze
33. Masa wyprodukowanych odpadów zmieszanych na mieszkańca
34. Odsetek odpadów zebranych selektywnie
35. Penetracja lokalowa zasięgami Internetu Stacjonarnego o przepustowości minimum 30Mb/s

Zakres przeprowadzonych prac badawczych i analitycznych zrealizowanych na potrzebę opracowania diagnozy przestrzennej spełniał warunki kompletności, poprawności, adekwatności,

trafności

i aktualności danych. Wszystkie przeprowadzone prace pozwoliły na diagnozę problematyki przestrzennej Aglomeracji Opolskiej, a także uwzględniają szerszy kontekst – ochrony środowiska, transportu, łączności. Diagnoza przygotowana została w sposób wyczerpujący i obiektywny.

Wnioski i uwagi do diagnozy

Przeprowadzona analiza sfery społecznej, gospodarczej i przestrzennej Aglomeracji Opolskiej spełnia wymogi ustawowe i ewaluacyjne. Diagnoza została przeprowadzona w sposób obiektywny, spójny i wyczerpujący. Za zalety opracowania należy uznać zróżnicowane metody analizy i prowadzonych badań oraz niezależność źródeł danych. Wartością dodaną jest wprowadzenie mini-analizy SWOT podsumowujące każde z analizowanych zagadnień, ułatwiające nawigację po dokumencie.

Zgromadzone na potrzeby diagnozy dane spełniają warunek kompletności, ponieważ uwzględniają szeroki zakres analizowanych zagadnień. Diagnoza spełnia warunek poprawności i adekwatności, oparta jest na licznych materiałach źródłowych, autorzy wykorzystali przekrojowe źródła danych statystycznych w dokumentach lokalnych oraz wyższego rzędu.

Podobnie spełnione zostało kryterium trafności i aktualności danych – większość przytoczonych danych pochodzi z 2019 i 2018 roku (diagnoza była przygotowywana na przełomie 2019 i 2020 roku) przy czym należy pamiętać, że dane za rok 2020 instytucje agregujące dane publikują dopiero w połowie 2021 roku). Zawarte w materiałach źródła danych są zróżnicowane i niezależne względem siebie, co pozwala na zaprezentowanie obiektywnego obrazu obszaru Aglomeracji Opolskiej. W syntezie diagnozy nie przypisano poszczególnych analizowanych aspektów do ustawowo wyróżnionych sfer: społecznej, gospodarczej i przestrzennej, choć cała synteza zawiera wymagane elementy. Dodatkowo zgodnie z podręcznikiem: *Strategia Rozwoju Ponadlokalnego – poradnik praktyczny*³ w części diagnostycznej/syntezie diagnozy powinny znaleźć się elementy diagnozujące otoczenie strategiczne. W związku z tym, iż podręcznik ukazała się w marcu 2022 roku (prace nad strategią rozpoczęły się wcześniej) sugeruje się, dodanie wprowadzenia odnoszącego się bezpośrednio do elementów diagnozy otoczenia strategicznego.

4.2 Konstrukcja części strategicznej

Kolejny etap prac ewaluacji *ex-ante* poświęcony jest próbie oceny i uzyskania odpowiedzi na pytania o to czy:

- Cele zawarte w Strategii są dobrze wyznaczone i możliwe do osiągnięcia wskutek realizacji zaplanowanych działań
- Czy te działania są możliwe do zrealizowania przy wykorzystaniu dostępnych zasobów.

Ponadto podjęto próbę uzyskania odpowiedzi na pytania o to czy w dokumencie występuje:

- Spójność wyników diagnozy z wizją, celami i proponowanymi działaniami.

³<https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/strategia-rozwoju-ponadlokalnego--poradnik-dla-jednostek-samorządu-terytorialnego>.

- Adekwatność głównych celów rozwojowych do zdiagnozowanych problemów.
- Adekwatność zaproponowanych działań/przedsięwzięć do zdiagnozowanych wyzwań/probleatów.
- Adekwatność systemu monitoringu, ewaluacji i zarządzania strategią do przyjętych wskaźników realizacji Strategii.
- Analiza zawartości i przyjętej koncepcji – spójność celów strategicznych z diagnozą.

Część strategiczna opracowania posiada wszystkie wymagane elementy: prezentację docelowej wizji planowanej interwencji, misję, wyzwania z dopasowanym katalogiem celów strategicznych i związanych z celami szczegółowymi.

Rdzeń części planistycznej stanowią 2 rozdziały:

- Misja i wizja rozwoju
- Struktura celów i oczekiwane rezultaty

W dokumencie wymienia się następujące wyzwania strategiczne w powiązaniu z celami strategicznymi wraz z przypisanymi kierunkami działań:

Wyzwanie strategiczne – mieszkańcy

- Cel strategiczny 1. Aglomeracja Opolska dostosowana do wyzwań
 - CS 1. Nowoczesny system edukacji
 - CS 2. Kształcenie dostosowane do potrzeb gospodarki i rynku pracy
 - CS 3. Współpraca międzysektorowa na rzecz rozwoju B+R i innowacji gospodarczych.
- Cel strategiczny 2. Aglomeracja Opolska otwarta na mieszkańca
 - CS 4. Rozwój ekonomii społecznej
 - CS 5. Zwiększenie dostępności do usług społecznych
 - CS 6. Zapobieganie chorobom cywilizacyjnym
 - CS 7. Wspieranie i zapewnienie możliwości uczestnictwa seniorów w życiu społecznym
 - CS 8. Sprawny system wsparcia cudzoziemców

Wyzwanie strategiczne – środowisko

- Cel strategiczny 3. Bezpieczna Aglomeracja Opolska
 - CS 9. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Aglomeracji Opolskiej
 - CS 10. Adaptacja do zmian klimatu
- Cel strategiczny 4. Zeroemisyjna Aglomeracja Opolska
 - CS 11. Poprawa jakości powietrza
 - CS 12. Rozwój odnawialnych źródeł energii i zielonych technologii

- CS 13. Zeroemisyjny transport
- Cel strategiczny 5. Czysta Aglomeracja Opolska
 - CS 14. Nowoczesna gospodarka odpadami
 - CS 15. Ochrona i racjonalne gospodarowanie wodą
 - CS 16. Ochrona przyrody i bioróżnorodności

Wyzwanie strategiczne – mobilność
- Cel strategiczny 6. Dostępna Aglomeracja Opolska
 - CS 17. Rozwój publicznego transportu zbiorowego na obszarze Aglomeracji Opolskiej
 - CS 18. Poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności Aglomeracji Opolskiej
- Cel strategiczny 7. Cyfrowa Aglomeracja Opolska
 - CS 19. Rozwój społeczeństwa cyfrowego
 - CS 20. Wsparcie infrastruktury do realizacji cyfrowych usług publicznych

Wyzwanie strategiczne – dziedzictwo i kultura
- Cel strategiczny 8. Atrakcyjna Aglomeracja Opolska
 - CS 21. Rozwój turystyki
 - CS 22. Wykorzystanie potencjału dziedzictwa i kultury
 - CS 23. Wykorzystanie potencjału Doliny Odrzańskiej
- Cel strategiczny 9. Aglomeracja Opolska zorientowana na przyszłość
 - CS 24. Wzmocnienie marki Aglomeracji Opolskiej
 - CS 25. Inteligentne zarządzanie w samorządach
 - CS 26. Integracja planowania przestrzennego
 - CS 27. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych

Dla wymienionych 9 celów strategicznych oraz 27 celów szczegółowych opracowano katalog kierunków działań przedstawiając powiązanie kierunków z poszczególnymi wyzwaniami strategicznymi.

Cel szczegółowy	Kierunek działania
1. Nowoczesny system edukacji	Rozwój i wsparcie edukacji przedszkolnej;
	Podnoszenie jakości kształcenia w zakresie kompetencji kluczowych na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym;

	Podnoszenie jakości kształcenia szkolnictwa zawodowego;
	Edukacja włączająca i integracyjna;
	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych nauczycieli i wychowawców;
	Promocja kształcenia ustawicznego;
	Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną
2. Kształcenie dostosowane do potrzeb gospodarki i rynku pracy	odnoszenie kwalifikacji zawodowych uczniów w zakresie praktycznej nauki zawodu;
	Promocja znaczenia kształcenia zawodowego;
	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych nauczycieli praktycznej nauki zawodu, opiekunów praktyk i prowadzących naukę zawodu w firmach;
	Rozwój doradztwa zawodowego;
	Aglomeracyjne programy stażowe;
	Programy rozwojowe dla rynku pracy;
	Promocja przedsiębiorczości i wsparcie biznesu.
3. Współpraca międzysektorowa na rzecz rozwoju B+R i innowacji gospodarczych.	Sieciowanie współpracy na rzecz wspólnych prac badawczo rozwojowych i innowacji;
	Kreowanie aglomeracyjnych ośrodków wsparcia innowacji i rozwoju;
	Promocja Aglomeracji Opolskiej jako ośrodka korzystającego z potencjału środowiska akademickiego;
	Zintegrowana promocja gospodarcza i obsługa inwestora na terenie Aglomeracji Opolskiej;
	Profesjonalizacja kadr samorządowych współpracujących z innowacyjną i inwestującą gospodarką;

	Infrastruktura dla rozwoju innowacji, technologii i przedsiębiorczości.
4. Rozwój ekonomii społecznej	Wsparcie procesu powstawania i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej;
	Rozwój przedsiębiorczości społecznej – tworzenie inkubatorów ekonomii społecznej;
	Kompleksowe wsparcie w zakresie usług społecznych i zdrowotnych osób zagrożonych wykluczeniem;
	Współpraca jednostek samorządu terytorialnego oraz NGO na rzecz ekonomizacji trzeciego sektora.
5. Zwiększenie dostępności do usług społecznych	Rozbudowa systemu niestacjonarnej opieki nad osobami starszymi i zależnymi;
	Rozbudowa systemu dziennej i całodobowej opieki nad osobami starszymi, zależnymi i z niepełnosprawnościami oraz wsparcie ich opiekunów;
	Rozwój mieszkalnictwa wspomaganego;
	Wsparcie rodzin i pieczy zastępczej;
	Rehabilitacja dzieci i młodzieży;
	Rozszerzenie dostępności do systemu opieki nad dziećmi do lat 3;
6. Zapobieganie chorobom cywilizacyjnym	Rozwój dostępności usług aktywizacji społecznej i zawodowej.
	Zintegrowany program profilaktyki zdrowotnej, w tym badań lekarskich w szczególności z zakresu chorób cywilizacyjnych;
	Wprowadzenie nowoczesnych form – teleopieka, e-usługi zdrowotne;
	Wdrożenie systemowego wsparcia usług rehabilitacyjnych;

	Programy profilaktyczne w obszarze zdrowego trybu życia i promocja postaw prozdrowotnych;
	Ochrona zdrowia psychicznego;
	Rehabilitacja pocovidowa mieszkańców.
7. Wspieranie i zapewnienie możliwości uczestnictwa seniorów w życiu społecznym	Upowszechnienie działań edukacyjnych dla seniorów, zwłaszcza w obszarze społeczeństwa informacyjnego i aktywnego spędzania wolnego czasu;
	Aktywizacja zawodowa;
	Upowszechnienie wolontariatu seniorów, w tym wolontariatu pracowniczego;
	Działania zmierzające do dzielenia się przez seniorów doświadczeniem wynikającym z pełnienia funkcji publicznych, zawodowych oraz własnymi zainteresowaniami;
	Promocja i realizacja programów oraz akcji związanych z problemami osób starszych;
	Partycypacja seniorów w procesach decyzyjnych, w tym zwiększenie udziału osób starszych w kształtowaniu ponadlokalnej polityki;
	Rozwój infrastruktury na rzecz wsparcia seniorów.
8. Sprawny system wsparcia cudzoziemców	Prowadzenie aktywnej polityki wsparcia cudzoziemców poprzez programy edukacyjne i opiekuńcze;
	Wsparcie edukacji dla cudzoziemców;
	Wsparcie cudzoziemców na rynku pracy;
	Działania integrujące i aktywizujące;
	Pomoc psychologiczna;
	Dostosowanie usług publicznych do potrzeb cudzoziemców;

	Profesjonalizacja i edukacja kadr samorządowych w zakresie organizacji pomocy specjalistycznej dla cudzoziemców.
9. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Aglomeracji Opolskiej	Realizacja Programu poprawy funkcjonowania systemu przeciwdziałania i ograniczania skutków występowania zjawisk ekstremalnych na obszarze Aglomeracji Opolskiej;
	Skuteczny system ostrzegania i informowania mieszkańców o zagrożeniach;
	Edukacja mieszkańców w zakresie bezpiecznych zachowań;
	Rozbudowa infrastruktury związanej z zarządzaniem kryzysowym oraz systemów IT w tym obszarze;
	Doposażenie w sprzęt i zasoby niezbędne do ograniczania i likwidacji skutków wystąpienia ekstremalnych zjawisk pogodowych;
	Działania dotyczące zapewnienia bezpieczeństwa na ciekach i akwenach wodnych;
	Działania w zakresie podnoszenia kwalifikacji oraz doskonalenia procedur służb ratowniczych oraz zarządzania kryzysowego;
	Ochrona przeciwpowodziowa
10. Adaptacja do zmian klimatu	Edukacja mieszkańców w zakresie adaptacji do zmian klimatu;
	Aglomeracyjny plan adaptacji do zmian klimatu
	Monitorowanie zjawisk niekorzystnych związanych ze zmianami klimatu;
	Wsparcie infrastruktury wzmacniającej procesy adaptacji do zmian klimatu, w tym likwidacja wysp ciepła, ogrody deszczowe, zielone dachy i fasady, rowy i niecki infiltracyjne.

11. Poprawa jakości powietrza	Zintegrowane działania w zakresie modernizacji energetycznej budynków wraz z instalacją urządzeń OZE;
	Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej i budynkach mieszkalnych;
	Wsparcie budownictwa pasywnego;
	Wymiana i modernizacja oświetlenia ulicznego;
	Działania z zakresu wymiany źródeł ciepła w budynkach indywidualnych, komunalnych i użyteczności publicznej;
	Działania z zakresu wymiany źródeł ciepła w budynkach w zasobach spółdzielni mieszkaniowych i wspólnot;
	Rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczych;
	Edukacja mieszkańców w zakresie ograniczania niskiej emisji i ochrony powietrza
12. Rozwój odnawialnych źródeł energii i zielonych technologii	Rozwój sektora zielonych technologii;
	Tworzenie klastrów i spółdzielni energetycznych;
	Tworzenie warunków do rozwoju energetyki odnawialnej;
	Zeroemisyjne tereny inwestycyjne.
	Zapobieganie ubóstwu energetycznemu, w tym identyfikacja środowisk i działania łagodzące jego skutki.
13. Zeroemisyjny transport	Promocja alternatywnych form transportu;
	Rozwój infrastruktury rowerowej;
	Budowa infrastruktury sprzyjającej rozwojowi alternatywnych form transportu: ścieżki rowerowe, parkingi B&R, P&R, centra przesiadkowe, chodniki itp.;

	Rozwój infrastruktury wspierającej zeroemisyjny i niskoemisyjny transport publiczny, w tym zakup taboru i wsparcie infrastruktury dla elektromobilności;
	Rozwój aktywnej mobilności (ruch pieszy, rowerowy, hulajnogi).
14. Nowoczesna gospodarka odpadami	Modernizacja systemu gospodarki odpadami, wsparcie infrastruktury dla gospodarki odpadami;
	Tworzenie i wdrażanie systemów gospodarki odpadami, w tym sieci instalacji do odzysku, przetwarzania, unieszkodliwiania odpadów;
	Edukacja mieszkańców w zakresie gospodarki odpadami, w tym nauka prawidłowej segregacji oraz zmniejszania ilości wytwarzanych odpadów u źródła (kampanie edukacyjno – informacyjne);
	Propagowanie postaw less/ zero waste oraz gospodarki o obiegu zamkniętym.
15. Ochrona i racjonalne gospodarowanie wodą	Infrastruktura i działania edukacyjne na rzecz poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz racjonalizacja ich wykorzystania;
	Inwestycje wodno – ściekowe;
	Działania wspierające retencjonowanie wody, w tym systemy małej retencji;
	Inwentaryzacja, modelowanie rozwiązań oraz realizacja inwestycji w obszarze małej retencji, melioracji oraz systemów pozyskiwania i przechowywania wody.
16. Ochrona przyrody i bioróżnorodności	Zwiększenie atrakcyjności terenów zielonych, w tym wprowadzanie nasadzeń, zielonych dachów i ścian, zieleni między budynkami, ogrodów, parków, lasów;
	Wsparcie błękitno - zielonej infrastruktury;
	Wsparcie infrastruktury w zakresie ochrony i promocji bioróżnorodności;

	Rozwój turystyki i podnoszenie jakości oferty turystycznej w oparciu o zasoby przyrodnicze;
	Edukacja ekologiczna mieszkańców w kierunku świadomego wykorzystywania zasobów przyrodniczych i bioróżnorodności (zintegrowane kampanie edukacyjno – informacyjne).
17. Rozwój publicznego transportu zbiorowego na obszarze Aglomeracji Opolskiej	Integracja publicznego transportu zbiorowego: integracja organizacyjna, rozwój tras i linii komunikacyjnych, integracja taryfowo – biletowa, integracja w zakresie informacji pasażerskiej;
	Rozbudowa infrastruktury transportowej i poprawa dostępności komunikacyjnej, w tym budowa/modernizacja centrów przesiadkowych, infrastruktury przystankowej, taboru oraz parkingów B&R oraz P&R;
	Rozwój struktur wspierających publiczny transport zbiorowy w Aglomeracji Opolskiej;
	Integracja różnych form i środków transportu;
	Inwestycje ograniczające indywidualny ruch zmotoryzowany, w infrastrukturę drogową niezbędną dla transportu publicznego;
	Rozwiązania techniczne i organizacyjne w celu upłynnienia ruchu, zwiększenia przepustowości, ograniczenia indywidualnego ruchu zmotywowanego i poprawy bezpieczeństwa i organizacji transportu publicznego;
	Działania informacyjne i edukacyjne promujące transport publiczny.
18. Poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności Aglomeracji Opolskiej	Sprawny i wydajny układ komunikacyjny;
	Poprawa powiązań transportowych na obszarze funkcjonalnym;

	Poprawa przepustowości dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych;
	Budowa nowych drogowych przepraw mostowych oraz obwodnic;
	Inteligentne systemy zarządzania ruchem;
	Rozwój i poprawa infrastruktury zwiększającej bezpieczeństwo uczestników ruchu drogowego;
	Działania informacyjne i edukacyjne w zakresie bezpiecznych zachowań na drodze, w tym aglomeracyjne miasteczko rowerowe.
19. Rozwój społeczeństwa cyfrowego	Wsparcie kształcenia i edukacji z wykorzystaniem technologii cyfrowych;
	Wzmacnianie kompetencji i umiejętności mieszkańców w obszarze IT;
	Profesjonalizacja kadr samorządowych w zakresie kompetencji cyfrowych.
20. Wsparcie infrastruktury do realizacji cyfrowych usług publicznych	Rozwój infrastruktury, w tym oprogramowania specjalistycznego i platform do realizacji publicznych e-usług;
	Wprowadzenie jednolitych standardów realizacji publicznych e-usług;
	Wsparcie cyberbezpieczeństwa w samorządach.
21. Rozwój turystyki	Kreowanie aglomeracyjnych produktów turystycznych;
	Tworzenie warunków do rozwoju turystyki weekendowej;
	Sieciowanie współpracy na rzecz rozwoju turystyki, w tym tematyczne szlaki turystyczne;
	Zwiększenie atrakcyjności oferty sportowej i rekreacyjno – wypoczynkowej.

22. Wykorzystanie potencjału dziedzictwa i kultury	Szlaki i produkty turystyczne w oparciu o obiekty dziedzictwa kulturowego;
	Renowacja i ochrona obiektów materialnego dziedzictwa kulturowego;
	Rozwój instytucji kultury i oferty kulturalnej, w tym rozwój infrastruktury i wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej;
	Wykorzystanie potencjału, wsparcie i promocja środowisk kultury Aglomeracji Opolskiej;
	Zintegrowana promocja oferty kulturalnej w oparciu o najnowsze narzędzia informacyjno – komunikacyjne, w tym cyfrowa mapa zasobów kultury Aglomeracji Opolskiej;
	Wykorzystanie wielokulturowości i różnorodności do promocji Aglomeracji Opolskiej.
23. Wykorzystanie potencjału Doliny Odrzańskiej	Działania zintegrowane na rzecz promocji Doliny Odrzańskiej;
	Produkty turystyczne oparte o walory Doliny Odrzańskiej;
	Rewitalizacja terenów nadrzecznych, w tym inwentaryzacja i przygotowanie przestrzeni do prowadzenia działalności gospodarczej;
	Przygotowanie bazy i organizacja wypoczynku nad wodą;
	Promocja i upowszechnianie zawodów związanych z infrastrukturą wodną.
24. Wzmocnienie marki Aglomeracji Opolskiej	Promocja działalności i efektów pracy samorządów Aglomeracji Opolskiej;
	Budowanie strategii marki Aglomeracji Opolskiej;
	Katalog dobrych praktyk Aglomeracji Opolskiej.

25. Inteligentne zarządzanie w samorządach	Podnoszenie jakości świadczonych usług publicznych, poprzez profesjonalizację oraz podnoszenie kwalifikacji kadry jst;
	Budowanie współpracy międzysektorowej;
	Unowocześnienie oferty usług publicznych, w tym cyfryzacja zasobów.
26. Integracja planowania przestrzennego	Integrowanie działań w obszarze planowania przestrzennego;
	Wsparcie systemów informacji przestrzennej, w tym wykorzystujących technologie cyfrowe.
27. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych	Aglomeracyjne forum rewitalizacji;
	Sieciowanie i identyfikacja procesów rewitalizacyjnych na obszarze Aglomeracji Opolskiej;
	Wsparcie samorządów i mieszkańców w działaniach rewitalizacyjnych, w tym wsparcie edukacyjne i eksperckie;
	Kompleksowa rewitalizacja obszarów zdegradowanych.

Biorąc pod uwagę zawartość części strategicznej dokumentu, konstrukcję głównych celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań, stwierdza się, iż w znacznej części odnoszą się one do zdiagnozowanych problemów występujących na obszarze Aglomeracji Opolskiej. Wyznaczone cele strategiczne oraz poszczególne kierunki działań określone zostały adekwatnie do wyników przeprowadzonej diagnozy.

Misja i wizja a cele strategiczne

Kolejnym elementem ewaluacji, jest ocena spójności pomiędzy przyjętą w dokumencie misją i wizją, a proponowanymi celami strategicznymi i przedsięwzięciami. Poniżej przytoczono zapisy dotyczące Misji przyjęte w Strategii Rozwoju Aglomeracji Opolskiej do roku 2030.

Misja:

Misją Aglomeracji Opolskiej jest wykorzystanie potencjałów do zapewnienia poprawy jakości życia mieszkańców poprzez partnerską i zgodną współpracę.

Wizja:

Aglomeracja Opolska to wielokulturowa wspólnota mieszkańców, równych szans i bogatego potencjału odrzańskiej doliny

Dodatkowo wskazano podstawy, na których zbudowana została misja, wskazując na rezultaty prac warsztatowych. Analizując przytoczone zapisy można wskazać, że w większości przyjęta na potrzeby realizacji założeń wizja i misja zazębia się i jednocześnie pokrywa się z wyznaczonymi celami strategicznymi.

W tabeli poniżej zestawiono ze sobą fragmenty zapisów poszczególnych elementów planistycznych. Zawartość merytoryczna zapisów prowadzi do wniosków iż zarówno wizja, misja jak i zaproponowane cele strategiczne są ze sobą spójne i komplementarne.

Elementy składowe misji	Elementy wizji	Cel strategiczny
„Partnerstwo, zgoda, współpraca”	„Wielokulturowa wspólnota mieszkańców”	Cel strategiczny 1. Aglomeracja Opolska dostosowana do wyzwań Cel strategiczny 2. Aglomeracja Opolska otwarta na mieszkańca Cel strategiczny 7. Cyfrowa Aglomeracja Opolska
„Dziedzictwo kulturowe i tożsamość”	„Bogaty potencjał odrzańskiej doliny”	Cel strategiczny 8. Atrakcyjna Aglomeracja Opolska Cel strategiczny 9. Aglomeracja Opolska zorientowana na przyszłość
„Dobre warunki do życia - biznesu, pracy i odpoczynku”	„Wspólnota mieszkańców, równych szans”	Cel strategiczny 2. Aglomeracja Opolska otwarta na mieszkańca Cel strategiczny 3. Bezpieczna Aglomeracja Opolska Cel strategiczny 4. Zeroemisyjna Aglomeracja Opolska Cel strategiczny 5. Czysta Aglomeracja Opolska

Cel strategiczny 9.
Aglomeracja Opolska
zorientowana na przyszłość

Wdrażanie, monitorowanie i ewaluacja – realność realizacji założeń

Szczegóły dotyczące zarządzania procesem wdrażania Strategii opisane zostały w rozdziale pt. „Zasady i system realizacji strategii”. W rozdziale opisano założenia dotyczące:

- Realizacji, monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii,
- Podmiotów zaangażowanych w realizację strategii
- Źródeł finansowania

Realizacja

Nadrzędną rolę w realizacji strategii Zarząd Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska. W fazie wdrażania Strategii zadaniem Zarządu przy wsparciu pracowników Biura Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska jest koordynacja i monitorowanie jej realizacji, ocena efektów stopnia osiągnięcia celów.

W opisie koncepcji realizacji strategii wskazano jasno podmioty odpowiedzialne za ten proces – są nimi:

- Interesariusze wewnętrzni – członkowie Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska (21 gmin i 2 powiaty);
- Interesariusze zewnętrzni – partnerzy społeczno-gospodarczy, w tym podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji.

Kluczowe, strategiczne decyzje dotyczące realizacji strategii będą podejmowane na forum Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia, natomiast podmiotem prowadzącym działania koordynacyjne i monitoringowe w procesie zarządzania będzie Zarząd Stowarzyszenia Aglomeracji Opolskiej.

Ponadto wskazano również katalog potencjalnych partnerów zewnętrznych:

- jednostki administracji publicznej (m.in. gminy spoza obszaru Aglomeracji, samorząd województwa oraz inne samorządy powiatowe),
- celowe związki międzygminne,
- przedsiębiorstwa komunalne,
- stowarzyszenia JST,
- organizacje pozarządowe,
- szkoły i przedszkola,
- instytucje badawczo – naukowe,
- przedsiębiorcy, lokalny i regionalny biznes,
- podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji,
- mieszkańcy Aglomeracji Opolskiej.

Zgodnie z zapisami strategia będzie częściowo wdrażana poprzez następujące narzędzia:

- Strategii ZIT Aglomeracji Opolskiej na lata 2021-2027 – kluczowego instrumentu zarządzania terytorialnego do wykorzystania środków z funduszy europejskich w wymiarze regionalnym na lata 2021-2027, spójnej ze Strategią rozwoju Aglomeracji Opolskiej do 2030 oraz pełniącej względem niej rolę dokumentu wykonawczego (zgodnie z art. 34 ust. 8 projektu ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027);
- Porozumień terytorialnych - na potrzeby realizacji Strategii Stowarzyszenie Aglomeracja Opolska może zawierać porozumienia terytorialne z właściwymi ministrami, samorządem regionalnym, samorządem powiatowym oraz samorządami gmin niewchodzących w skład Stowarzyszenia. Również poszczególne podmioty członkowskie będą mogły zawierać porozumienia terytorialne między sobą w celu realizacji niniejszej strategii rozwoju ponadlokalnego. Porozumienia terytorialne mogą się wiązać z realizacją projektów współfinansowanych z zewnętrznych źródeł dofinansowania;
- Inicjatyw i projektów realizowanych w oparciu o dostępne źródła finansowania realizowanych przez poszczególnych partnerów oraz przez Stowarzyszenie Aglomeracja Opolska.

Autorzy wskazali zasady horyzontalne dotyczące przygotowania dokumentów niższego szczebla (strategii ZIT, porozumień terytorialnych):

- Powinny obejmować cały obszar Aglomeracji Opolskiej;
- Powinny uwzględniać problemy wynikające z powiązań funkcjonalnych między gminami Aglomeracji opolskiej, a miastem rdzeniem – Opolem;
- Powinny uwzględniać partycypacyjne podejście w trakcie ich opracowania, z udziałem partnerów społeczno-gospodarczych, w tym podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji;
- Powinny uwzględniać ustalenia i rekomendacje zawarte w Strategia rozwoju Aglomeracji Opolskiej do 2030 roku, również w aspekcie przestrzennym.

Proponuje się dodać bardziej szczegółowe zapisy dotyczące rygorów przygotowania dokumentów.

Dokumenty te powinny:

- Być napisane możliwie przejrzystym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie. Posiadać określony horyzont czasowy (optymalnie 7 letni)
- Być przygotowane w ciągu 12 miesięcy od zainicjowania
- Posiadać odniesienie do konkretnego celu strategicznego i kierunku działań Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej

- Posiadać przypisaną komórkę organizacyjną jako wiodącą, odpowiadającą za całościową realizację oraz jej skutki (np. biuro ZIT)

Zapisy dotyczące wdrażania są poprawne i spójne logicznie oraz wskazują zakresy kompetencji poszczególnych podmiotów.

Monitorowanie rezultatów i ewaluacja realizacji Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej do roku 2030.

Jak wskazano strategia będzie monitorowana na podstawie katalogu przygotowanych wskaźników, gdzie przypisano odpowiednie wskaźniki pomiaru do celów strategicznych i celów szczegółowych (rozdział III.2). Autorzy zarekomendowali prowadzenie procesu monitorowania w cyklach rocznych. Wskazano również podmiot odpowiedzialny za koordynację procesu monitorowania (Biuro Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska), oraz podstawowe źródła danych:

1. Partnerzy Aglomeracji Opolskiej w zakresie realizacji celów strategicznych, poprzez wskazanie stopnia osiągnięcia wskaźników rezultatu określonych w ramach danego celu;
2. Dane zastane – statystyka publiczna, dokumenty nadrzędne, opracowania zewnętrzne, zestawienia Głównego Urzędu Statystycznego, raporty instytucji publicznych, itd.;
3. Inne dokumenty o charakterze strategicznym lub operacyjnym powiązanych z realizacją celów strategicznych.

Dodatkowo wskazano, iż wzory raportów oraz szczegółowe założenia procesu monitorowania, w tym harmonogram realizacji określone zostaną w opracowanej procedurze monitorowania. Natomiast procedura zostanie przyjęta w drodze uchwały Zarządu Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska

Ewaluacja została zaplanowana bardzo ogólnie, wskazując tylko podstawowe kryteria ewaluacji, a samego procesu nie podzielono na zalecane 3 stopnie:

- Ex-ante
- On-going
- Ex-post

Wskazano potencjalne narzędzia ewaluacji:

- Analiza zagregowanych wskaźników rezultatu,
- Analiza wskaźników strategicznych,
- Badania społeczne.

Ponadto nie wskazano terminów planowanych działań ewaluacyjnych. Wyznaczono podmiot odpowiedzialny za koordynację i przeprowadzenie procesu ewaluacji (Biuro Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska). Dodatkowo zawarto informację iż wzór raportu ewaluacyjnego oraz szczegółowe założenia, w tym propozycja wskaźników, szczegółowej metodyki prowadzonych badań określone zostaną w odrębnej procedurze, która zostanie przyjęta w drodze uchwały przez Zarząd Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska.

Elementem wartym odnotowania jest wskazanie zasad aktualizacji dokumentu strategii. Wskazano, iż podczas aktualizacji zapisów strategii należy pamiętać o zachowaniu ciągłości procesu

strategicznego i przestrzeganiu zapisów obowiązującego prawa. Postulaty pierwotnie określone w dokumencie, których założenia są wciąż aktualne, nie powinny ulec zmianie, a jedynie zostać uzupełnione.

5. Zgodność zapisów Strategii z dotychczasową polityką rozwoju

Analizując zgodność zapisów Strategii z dotychczasową polityką rozwoju, uwagę zwrócono na zapisy celów zawartych w dokumencie pt. „Strategia rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014-2020 (uchwała Walnego Zgromadzenia Członków Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska z dnia 19 grudnia 2014 roku). W dokumencie zaproponowano 5 celów strategicznych, 11 celów szczegółowych i odpowiadające projekty strategiczne. Na koncepcję rozwojową AO w latach 2014-2020 składały się (cele strategiczne wraz z przypisanymi celami szczegółowymi):

Cel strategiczny 1 – Poprawa dostępności komunikacyjnej Aglomeracji Opolskiej	
1.1	Zwiększenie mobilności poprzez poprawę połączeń wewnętrznego układu komunikacyjnego
1.2	Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego i innych przyjaznych środowisku form mobilności w Aglomeracji Opolskiej
Cel strategiczny 2 – Rozwój gospodarczy Aglomeracji Opolskiej	
2.1	Wzmocnienie atrakcyjności oferty inwestycyjnej Aglomeracji Opolskiej
2.2	Poprawa konkurencyjności i innowacyjności gospodarki
2.3	Stworzenie warunków do zwiększenia podaży e-usług w sferze publicznej na terenie AO
2.4	Rozwój gospodarki opartej na zasobach kulturowych i przyrodniczych Aglomeracji Opolskiej
Cel strategiczny 3 – Wysoka jakość edukacji	
3.1	Wsparcie kształcenia ogólnego i zawodowego w Aglomeracji Opolskiej
3.2	Wsparcie edukacji przedszkolnej
Cel strategiczny 4 – Ochrona środowiska	
4.1	Ograniczenie niskiej emisji przez zwiększenie efektywności energetycznej
4.2	Zwiększenie ochrony ludności i mienia przed skutkami zagrożeń naturalnych
Cel strategiczny 5 – Rozwój obszarów wiejskich	

-
5.1	Wzmacnianie funkcjonalności obszarów wiejskich, poprzez rozwijanie i ulepszanie infrastruktury sieciowej oraz poprawę jakości podstawowych usług lokalnych świadczonych dla ludności wiejskiej
-

Zaproponowana koncepcja rozwojowa Aglomeracji Opolskiej przedstawiona w Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej do roku 2030 jest kontynuacją i uzupełnieniem dotychczasowych działań rozwojowych. Kontynuacja ta przejawia się w szczególności w zapisach poświęconych wzmocnieniu edukacji, mobilności i dostępności AO oraz działaniach na rzecz ochrony środowiska.

W aktualnym projekcie strategii rozwoju zwiększono liczbę celów strategicznych do 9 i rozwinęto cele operacyjne czyniąc plan strategiczny bardziej szczegółowym. Stwierdza się, że aktualna polityka rozwojowa Aglomeracji Opolskiej jest spójna i ukierunkowana na zachowanie ciągłości względem poprzedniej strategii rozwoju (w perspektywie do roku 2020).

6. Podsumowanie

Podsumowując przeprowadzoną ewaluację ex-ante stwierdza się, że Strategia Rozwoju Aglomeracji Opolskiej do 2030 roku została przygotowana zgodnie z zapisami znowelizowanej ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Zgodność Strategii ze wskazanymi ustawami, prześledzono także na podstawie wytycznych zawartych w dokumencie pt. *Strategia Rozwoju Gminy. Poradnik praktyczny*.

Zgodnie z przyjętą koncepcją ewaluacji, całość dokumentu przeanalizowano pod względem kompletności i zgodności z wymaganiami ustawowymi i nie stwierdzono uchybień. Proces konsultowania został przeprowadzony w następujący sposób:

Zgodnie z art. 6. ust. 3 i art. 10f ust. 2. ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U z 2021 r. poz. 1057) w dniu 25.01.2022, projekt Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej powinien zostać przekazany do zaopiniowania minimum następującym podmiotom:

- Zarząd Województwa Opolskiego;
- gminy sąsiadujące z Aglomeracją Opolską;
- związki, w których skład wchodzi gminy sąsiadujące z AO;
- dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie;
- partnerzy społeczno-gospodarczy, których wskazał Zarząd Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska.

W kontekście art. 6.4., na stronie internetowej Aglomeracji Opolskiej <https://www.aglomeracja-opolska.pl/aktualnosci/ogloszenie-zarzadu-stowarzyszenia-aglomeracja-opolska-z-dnia-2-stycznia-2023-r-w-sprawie> udostępniona została informacja o prowadzeniu konsultacji społecznych.

Jako termin prowadzenia konsultacji wskazano: 2.01.2023-6.02.2023. Konsultacje przeprowadzone były:

- w formie składania opinii i uwag za pomocą środków komunikacji elektronicznej (email, ePUAP),
- w formie papierowej poprzez wysyłkę tradycyjną pocztą,
- w formie spotkań publicznych, gdzie można było składać uwagi ustnie (2 spotkania odbyły się 17.01.2023),
- w formie spotkań on-line (2 spotkania odbyły 18.01.2023).

W trakcie trwania konsultacji spłynęły opinie od 11 podmiotów, przedstawiające uchybienia Strategii, większość uwag została uwzględniona.

Zgodnie z procedurą, 1.03.2023 został opublikowany raport podsumowujący proces konsultacji.

W zakresie procedury środowiskowej zgodnie z treścią wydanej opinii WOOS.410.2.40.2022.ER. sporządzono Prognozę oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej do 2030 roku.

2.01.2023 r. zamieszczono informację o wyłożeniu projektu dokumentu Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej wraz z Prognozą Oddziaływania na środowisko

W ramach działań ewaluacyjnych następnym krokiem była analiza kompletności, poprawności, adekwatności, trafności i aktualności wniosków wynikających z przeprowadzonej diagnozy. W tym zakresie nie wskazano uchybień. Na pozytywną ocenę zasługuje całokształt prowadzonego procesu diagnostycznego, który realizowany był od października do grudnia 2021 roku, z wykorzystaniem wielu uzupełniających się metod i technik badawczych, licznych źródeł danych, opracowań, analiz, przy zapewnieniu szerokiej partycypacji mieszkańców – w badaniach ankietowych wzięło udział ponad 2100 osób. Wnioski wynikające z przeprowadzonej diagnozy, mają walor kompletności i kompleksowości. Przedstawione dane są aktualne i zgodne z trendami wskazywanymi w innych dokumentach miejskich (np. raportach o stanie miasta/gminy). Zastosowane metody pozyskiwania danych i porównanie ich z innymi jednostkami terytorialnymi zagwarantowały uchwycenie szerokiego kontekstu zjawisk związanych z funkcjonowaniem Aglomeracji Opolskiej, spełniają kryteria trafności, adekwatności oraz aktualności.

Wnioski z badań stały się fundamentem dla wypracowania celów strategicznych, kierunków działań i katalogu celów operacyjnych, dzięki czemu spełnione zostało kryterium spójności wewnętrznej dokumentu. Każdy z celów strategicznych został osobno omówiony w kontekście potencjałów, zagrożeń oraz oczekiwanych rezultatów. Wypracowane w ten sposób cele i kierunki działania, mają pokrycie w przeprowadzonych analizach. Analiza strategii dowiodła, że zapisy dokumentu, wykazują spójność pomiędzy celami strategicznymi, kierunkami działania i celami operacyjnymi, a przyjętą misją i wizją rozwoju.

Koncepcja zarządzania wdrażaniem Strategii, zawiera elementy partycypacyjne takie jak przygotowanie dokumentów wdrożeniowych w oparciu o konsultacje. Założony system wdrażania, monitorowania i ewaluacji jest spójny i poprawnie skonstruowany. Zakres celów i działań przewidzianych do realizacji w ramach Strategii stanowi kontynuację działań rozwojowych ujętych w Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014-2020.

Biorąc pod uwagę całokształt przeprowadzonej analizy można wskazać, iż w zakresie zmian w dokumencie należy rozważyć:

Zestawienie tabelaryczne rekomendacji

I.p	Wniosek	Rekomendacja powiązana z wnioskiem	Fragment tekstu, którego dotyczy rekomendacja wraz z numerem strony i rozdziału	Sposób wdrożenia
1.	W zakresie planistyki cele powinny być podporządkowane poszczególnym sferom: społecznej, gospodarczej i przestrzennej.	Sugeruje się wyróżnienie graficzne celów strategicznych zgodnie ze wskazanymi sferami: społeczną, gospodarczą i przestrzenną.	Rozdział 3. Wnioski z diagnozy i rekomendacje (s. 9-s.33) oraz rozdział struktura celów i oczekiwane rezultaty (s.37-s. 51)	Wyróżnić graficzne
2	Brak wyraźnego wyróżnienia w części diagnostycznej/syntezie diagnozy elementów diagnozujących otoczenie strategiczne.	Ze względu na publikację podręcznika Strategia rozwoju ponadlokalnego – poradnik praktyczny na późnym etapie prac nad Strategią sugeruje się uzupełnić syntezę diagnozy o wyraźne wskazanie/wyróżnienie elementów diagnozujących otoczenie strategiczne.	Rozdział 3. Wnioski z diagnozy i rekomendacje (s. 9-s.33)	Uzupełnić zapisy
3	Brak roku bazowego oraz źródła danych do monitorowania wskaźników	Uzupełnienie źródeł danych wg których mają być monitorowane wskaźniki tak aby można realnie śledzić zmiany	Tabela 7. Oczekiwane rezultaty, s.52	Uzupełnić zapis
4	Zgromadzona liczba wskaźników wynosi 42	Proponuje się redukcję liczby wskaźników. Ich wysoka liczba może utrudniać monitorowanie	Tabela 7. Oczekiwane rezultaty, s.52	Zmienić zapis
5	Nie opisano i nie wskazano poszczególnych etapów ewaluacji	Proponuje się dodać i rozwinąć zapisy dotyczące ewaluacji – wyróżnić jej etapy (on-going, ex-post) oraz wskazać orientacyjny termin jej realizacji	Ewaluacja dokumentu polegać będzie przede wszystkim na ocenie skuteczności, efektywności, użyteczności oraz trwałości stopnia osiągnięcia zaplanowanych celów strategicznych. (s.85)	Uzupełnić zapis

I.p	Wniosek	Rekomendacja powiązana z wnioskiem	Fragment tekstu, którego dotyczy rekomendacja wraz z numerem strony i rozdziału	Sposób wdrożenia
6	Nie uwzględniono elementu partycypacyjnego w trakcie działań ewaluacyjnych	Dla transparentności procesu ewaluacji proponuje się zawrzeć zapisy dotyczące publikacji raportów ewaluacyjnych	Za koordynację i przeprowadzenie prawidłowego procesu ewaluacji Strategii odpowiadać będzie Zarząd Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska przy wsparciu merytorycznym i technicznym Biura (s. 85)	Uzupełnić zapis
7	Pobieżnie wskazano zasady dotyczące przygotowania dokumentów wykonawczych niższego szczebla	Proponuje się uzupełnić wskazówki dotyczące przygotowania dokumentów niższego szczebla	Określa się warunki horyzontalne dla dokumentów wykonawczych, w tym dla programów i planów, które będą opracowane w przyszłości tj. do 2030 roku (s. 77)	Uzupełnić zapis
8	Brak ujęcia kwot alokacji	Ze względu na brak ustaleń finalnych kwot alokacji środków finansowych proponuje się, aby zaktualizować szacunkowe ramy o kwoty dedykowane z poszczególnych programów, kiedy będą one dostępne	Do realizacji Strategii wykorzystane zostaną również programy zarządzane bezpośrednio przez Komisję Europejską i inne międzynarodowe instytucje finansowe, a także Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizmy Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego. (s. 83)	Zaktualizować zapis